

פרוטוקול מס' 124

מישיבת ועדה חכנסת

ביום ראשון, ז' בתשרי תשל"ב (26.9.71) בשעה 15.00

נ כ ח ו :

חברי הועדה:

הי"ר י. ישיהו-שרעבי
א. אנקוריון
ד. ארזי
מ. ביבי
י. בן-מאיר
ש. י. גרוס
מ. זר
י. נבון
י. נחושתי
מ. נסים
א. עופר
א. רוזאל-נאור

מוזמנים:

חברי הכנסת:
א. אבנרי
ש. כהן

ז. שר - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
א. בר-זכאי - משרד המשפטים

מזכירת הועדה:

מ. ברפי

רשמה:

ר. בלומרוזן

סדר היום:

- מתן דשות הדיבור בחנסת למר יוד בן-גורלי (עמ' 2);
- תיקון סגנוני בתקנון חכנסת - פרק הצעות לסדר-היום (עמ' 3);
- בקשת חבר-הכנסת ש. כהן להכיר בו כטיעה שתיקרא "טיעת כוח-חדש" (עמ' 3 - 6).

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: אני פותח את הישיבה.

מתן רשות הדיבור בכנסת למר דוד בן-גוריון

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: בפתחת מושב החורף של הכנסת תוקדש ישיבה לכבוד מר דוד בן-גוריון במלאת לו 85 שנה. לדבר בוודאי יושב-ראש הכנסת. יש הצעה שמר דוד בן-גוריון ישיב לברכה היות ומר דוד בן גוריון אינו חבר כנסת, עלינו להחליט החלטה מפורשת המאפשרת זאת. אני מציע נוסח החלטה: "ועדת הכנסת, בתוקף סמכותה לפי סעיף 121, מחליטה כי בישיבת הכנסת המוקדשת לכבוד יובלו של מר דוד בן-גוריון, במלאת לו פ"ה שנה, יוזמן מר בן-גוריון לדבר מדוכן הכנסת אף-על-פי שאינו חבר הכנסת."

י. בן-מאיר: האם הוא מסכים לזה?

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: כן.

מ. נסים: יש לתת ביטוי לכך שזה לא דבר שגרתי. מיו כינון הכנסת קיבלה רשות הדיבור בכנסת נשיא עצרת או"ם.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: וכן ראש מדינה אפריקנית וכן ראש ממשלת איסלנד.

מ. נסים: איני רואה את מר דוד בן-גוריון כדוגמה לאינפלציה במתן אפשרות דיבור, אבל, צריך לתת ביטוי לכך שזה משום דבר כמעט שגרתי. מהנוסח יכול להשתמע שזה

א. רזיאל-נאור: בנוסח שהובא לפנינו יש מה שצריך להיות, א חושבת שיש להוסיף תארים והערבות, כי יכול להיות התייחסויות שונות.

היה רצוי לדעת מראש שהדברים שייאמרו לא יכ יותר מדי כאב לב, כי כבר היו דברים מעולם.

י. נבון: להצעת הנוסח של היושב-ראש - אני מציע למחוק את המלים "יובלו של". מספיק לומר: לכבוד מר דוד בן-גוריון במלאת לו 85 שנה. במקום "פ"ה שנה" אני מציע: 85 שנה.

ר. ארזי: אני מציע למחוק את המלים "אף-על-פי שאינו חבר הכנסת". כל אחד יודע שמר דוד בן-גוריון איננו חבר כנסת, לא היתה צריכה להיות החלטה.

מ. ביבי: אחרי המלים "מר דוד בן-גוריון" אני מציע להוסיף: "ראש הממשלה הראשון של מדינת-ישו

התוספת הזאת אינה נחוצה.

ז. שר: כל תוספת תוכל לשמש תקדים ללימוד גזירה שו

א. אנקוריון: במקום "לפי סעיף 121" צריך להיות: לפי סעיף 122.

ז. שר: חבר-הכנסת אנקוריון צודק.

הוחלט: "ועדת הכנסת, בתוקף סמכותה לפי סעיף 122, מחליטה כי בישיבת הכנסת המוקדשת לכבוד מר דוד בן-גוריון במלאת לו 85 שנה יוזמן מר בן-גוריון לדבר מדוכן הכנסת."

תיקון סגנוני בתקנון הכנסת - פרק הצעות לסדר-היום

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: הממונה על נוסח החוק כתב לי מכתב בו הוא מציע להפוך את סדר-המליה בסעיף 1(1).
בנוסח, כפי שהוגש לפרסום, כתוב: "...והוא רשאי שלא לאשר אותה אם תוכנה או ניסוחה כוללים אחד מאלה: (1) נוסח ההצעה משמע ממנו עלבון לאדם או הריצת משפט נגד אדם;". הממונה על נוסח החוק מציע: "...והוא רשאי שלא לאשר אותה אם תוכנה או ניסוחה כוללים אחד מאלה: (1) עלבון לאדם או הריצת משפט נגדו המשתמע מנוסח ההצעה". זה ענין תחבירי. אמרתי לו שאשאל את חברי הועדה אם הם מסכימים לכך. שאלתי אם בכלל נהוג להכניס שינויים לאחר שהנוסח נתקבל בכנסת. נאמר לי, שבעדות המחוקקות חוקים, אם יש הצעה לשינוי תחבירי, שאינו משנה את המשמעות, הועדה זכאית להחליט אם לקבלו או לא.

י. נחושטין: הפרוצדורה הקבועה בתקנון היא, שלאתו שהכנסת הצביעה על ההסתייגויות, אין אפשרות לשנות.
לא בכדי קבעו פרוצדורה כל-כך מסובכת.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: בפקודת סדרי השלטון והמשפט יש סעיף המאפשר שינויים כאלה לגבי חוקים שנתקבלו.

י. שר: סעיף זה איננו חל במקרה זה, כי שם מדובר בחוק. ייתכן שניתן ללמוד מזה גזירה שווה. בלומר, יש צורך בהחלטה של הכנסת, או ללכת בדרך שחבר-הכנסת נחושטין מדמו - בכל תיקון לעבור את הפרוצדורה הקבועה בתקנון. באינו צורך שני, ללא החלטת הכנסת עצמה אין כיום אפשרות לתקן זאת. המסקנה מכך היא, שאין דרך פורמלית בה הועדה בת-חורין לשנות, ביוזמתה היא. אם סעיף זה פוגע מאוד בלשון העברית, עד שאי אפשר להשאירו כך, יש לבחור באחת משתי הדרכים, כשתכונס הכנסת. הדרך האחת, הפרוצדורה הרגילה בתקנון. הדרך השנייה - לקבל החלטה אין מתקנים פליטות קולמוס ושגיאות תחביריות ולקבל החלטה על תיקון זה.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: גם אם מבחינה תחבירית הנוסח אינו טוב, אני מציע להשאירו כפי שהוא.

א. אנקוריין: גם אני מציע לעשות כך. בל נוחכם.

א. רזיאל-נאור: להציע לכנסת להצביע ולקבל החלטה על שינוי תחבירי - זה אבסורד. נשאר את הסעיף כפי שהוא ויש להשתדל, להבא, לשמור יותר על דקדוק הלשון העברית והתחביר.

הוחלט: לא לקבל את התיקון המוצע עקב קדרת הפרוצדורלית הדרושה לשם כך.

בקשת חה"כ שלום כהן להכיר בו כסיעה שתיקרא "סיעת כוח וודש"

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: חברי הועדה קיבלו את החומר שהוגש על-ידי חבר-הכנסת אבנרי. יש שם משפט: "רשימה התקדימים שהוכנה ע"י יו"ר ועדת הכנסת, ח"כ ישראל ישעיהו, לזמן למרבה הפלא בחסר". יש במליט אלה משוט החשדה. גם אילו הוכנסו עניניו של חבר-הכנסת שלמה כהן-ציזון, זה לא היה אומר הרבה, כי הוא פרש מסיעה גדולה. כאן מדובר בסיעה בת שני חברים, יש כאן מהפכה ומחצה.

מ. נסים: למקרה שלפנינו אין תקדים. מדובר בסיעה בת שני חברים, שהיום במצב של 1+1. יש סעיף אחד בתקנון הדין בסוגייה זו, או בחלק מן הסוגייה שלפנינו, סעיף 17, האומר: "(א) כל סיעה רשאית לתת לעצמה את השם בו אשתמש בתחירות לכנסת; במקרה של התפלגות הסיעה לאחר הבחירות רשאית הסיעה

השם בו השתמשה בבחירות; כל שם אשר טעון אישור ועדת הכנסת.

מבחינת התגבשות הכוחות בתנועה, לא נסיעה בכנסת, אלא במפלגה, כנראה שהרוב המכריע של החברים נשאר תיכף במת שקוראים "תנועת העולם-הזה - כוח-חדש". לולא סעיף 17(א) צריך היה לתת את זכות קביעת השם לזה שרוב החברים במפלגה נשארו עמו, אך לא זה מה שקובע התקנון. בתקנון הכנסת אין מושג של פרישה, יש מושג של התפלגות. התפלגות יכולה להיות לא רק למחצה ומחצה, אלא גם אם נסיעה בת עשרה חברים פרשו שנים, זו גם-כן התפלגות. גם במקרה של רוב ומיעוט מדובר בהתפלגות, קל וחומר במקרה זה, כאשר מדובר בסיעה בת שני חברים, כאשר ההתפלגות היא מחצה ומחצה.

המסקנה מכך היא, שכיום אין בכנסת סיעה העולם הזה - כוח חדש. ועדת הכנסת חייבת לקבוע לא רק איזה שם יינתן לסיעה של חבר-הכנסת שלום כהן, ואם זו סיעה, אלא גם איזה שם יינתן לסיעה של חבר-הכנסת אבנרי. פירוש הדבר, שחבר-הכנסת אבנרי צריך להגיש לוועדת הכנסת הצעה כיצד לקרוא לסיעתו. אני מוכן לחוות דעתי, שלו היה מגיש בקשה שהסיעה שלו תיקרא סיעת העולם-הזה-כוח-חדש, הייתי מצביע בעד זה, אבל, בלעדי הצעה כזאת אין סיעת העולם-הזה-כוח-חדש.

לצד השני של המטבע - מה הזכות של כל אחד מהם, במצב שנוצר. לפי החומר שהוגש לנו - הן על-ידי מזכירות ועדת הכנסת והן על-ידי חבר-הכנסת אבנרי - אין תקדים מחייב. לא נפטרה הלכה לעתיד. נתקבלו החלטות אד-הוק. למעשה, ועדת הכנסת צריכה להחליט היום באופן קונקרטי. ועדת הכנסת יכולה לקבל שוב החלטה אד-הוק והיא יכולה גם לנצל הזדמנות זו ולקבוע תקדים. אולי אין השעה עתה בשרה לפסיקת הלכה לדורות. אני מציע ללכת בדרך שועדת הכנסת הלכה עד-כה.

עדיין לא ברור אם חבר-הכנסת שלום כהן או כל אדם אחר, יכולים להיקרא סיעה. אפשרות להגיש הצעת אי-אמון בוודאי ובוודאי שאין לאפשר למי שקרוי סיעת יחיד. לחבר-כנסת יחיד או לסיעה יחיד אני מציע לתת זכות התבטאות כמו לסיעה בת שני חברים.

לסדר ההופעות בכנסת - הסדר הוא לפי גודל הסיעות. עכשיו יש מצב של שלוש סיעות יחיד. ידוע כמה קולות קיבל חבר-הכנסת סנה, אבל, אי-אפשר לחלק את קולות סיעת העולם-הזה-כוח-חדש לשניים. לפיכך, צריך להחליט אם הסדר הוא דלקמן: או - א. אבנרי, מ. סנה וש. כהן; או - מ. סנה, א. אבנרי וש. כהן.

יש שאלה נוספת, של חלוקת המקומות בוועדות. כל זמן שהיתה סיעה בת שני חברים, היו לה שלוש מקומות בוועדות. כאשר יש שתי סיעות יחיד לכל אחת יש מקום אחד בלבד.

י. נבו: העיקר הוא: האם זו תהיה סיעה או לא? האם זו תהיה סיעה שתקבל הקצבה או לא?

מ. נסים: לגבי הקצבה לבחירות - השאלה אינה עומדת היום. לשאלה אם זו סיעה או לא - זו סיעה לענין זכות התבטאות אך לא לצורך הגשת הצעת אי-אמון.

י. נבו: האם אקח מצוץ שהמעמד יהיה מקביל למעמד חבר-הכנסת מ. סנה או למעמד חבר-הכנסת י. כהן?

מ. נסים: זה היינו הך. חבר-הכנסת סנה אינו יכול להגיש הצעת אי-אמון.

לגבי הקצבה לסיעות - יש לנהוג בליברליות. סיעת יחיד תקבל הקצבה לפי גודל הסיעה, כמקובל.

לגבי חתימות לכנסת הבאה - הזכות לגבי סיעות קיימות בכנסת לא תוכל לחול לגבי שניהם.

ג. בן-מאיר: אין הוראה תקנונית מהיבט. היו הדבה החלטות
אד-הוק. עלינו לקבל החלטה אד-הוק בעשר
לבעייה שנתעוררה בהתאם לנתונים שלפנינו.

יש שתי שאלות עיקריות - א. האם לחבר-הכנסת
שלום כהן תינתן זכות של סיעה יחיד, אותן זכויות שיש לחבר-הכנסת סנה,
או שזכותו היא של חבר-כנסת יחיד; ב. שאלת השם.

לגבי השאלה הראשונה - לאור הנסיבות, מתוך
רצון לעשות את הצדק המכסימלי ומתוך גישה ליכוליות, בפנימית משורת הדיון,
הייתי הולך לקדמת הכרה בחבר-הכנסת שלום כהן כסיעה יחיד.

לגבי השם - לחבר-הכנסת אבנרי יש היתרון
שהוא בראש הרשימה. ליתרון זה, לגבי השם, יש משמעות.

א. עופר: אנחנו מתלבטים אם היה כאן פילוג או כרישה
של חבר.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: בתקנון אין מושג של פרישה. בתקנון מדובר
על התפלגות.

א. עופר: אנחנו מתלבטים אם היה פילוג לפי התקנון
או פרישת חבר, לפי התקדימים שהיו בכנסת -
של חברי הכנסת כסה וכהן-צידון. אם היתה זו סיעה של שלושה חברים
ולוותר, היינו אומרים שהוא פרש. עד היום, לפי התקדימים, אם חבר
פרש מסיעה, לא הכירו בו כסיעה, הכירו בו כחבר כנסת עם זכויות של
חבר כנסת. במקרה שלפנינו - אנחנו יכולים לראות זאת בפרישה,
ולא חשוב מה גודל הסיעה. אנחנו מכירים או המציאות. אנחנו יודעים
כמי הסיעה, מי עומד בראשה ואת תוצאות הבחירות. לו ידענו כמה הצביעו
בעד חבר-הכנסת אבנרי וכמה בעד חבר-הכנסת שלום כהן - לא היה מקום
לבירור. אנחנו יכולים להחליט לפי מיטב כוח השיפוט. אנחנו יכולים
גם לקבוע לפי הסדר ברשימה. הבחירה של חבר הכנסת השני היתה תלויה
בכמה עשרות קולות. לגבי רוב ומיעוט, אני קובע לפי סדר עמידתם
ברשימה. אין לי ספק בעניין זה.

עלינו לדון על הזכויות שנעניק לחבר-הכנסת
שלום כהן. אנחנו יכולים להחליט לקולא, אך איננו צריכים, דרך אגב,
להתסיר מסיעת העולם-הזה-כוח חדש, אנחנו יכולים להחליט ששניהם יפסידו
מן הפילוג הזה, אבל; אין לעשות זאת.

חבר כנסת יחיד שפרש, שאיננו סיעה, יש לו
זכות של חבר כנסת בודד. אתמול בזה גם אם יפרוש חבר-כנסת מסיעת אגודת
ישראל או מכל סיעה אחרת. איננו צריכים להוריד מזכויות סיעת העולם
הזה כוח חדש. אני מוכן ללכת לקולא לגבי חבר-הכנסת שלום כהן, אבל,
בשום אופן אין להוריד ממה שסיעת העולם-הזה-כוח-חדש קבלה בבחירות,
לפי תוצאות הבחירות. לסיעה שהלכה לבחירות יש זכות לפי תוצאות הבחירות
לי ברור, שאם יש רוב ומיעוט, הרוב הוא בידי חבר-הכנסת אבנרי.

מ. ביבי: מבחינת כל הזכויות, פרט לשם, אני רואה
את שני הפלגים כשווי-מעמד. לגבי השם -
אני מציע להשאיר את השם בידי חבר-הכנסת אבנרי. לגבי יתר הזכויות -
יש לתת לחבר-הכנסת שלום כהן זכויות דומות לזכויות סיעת העולם הזה -
כוח חדש.

מ. זר: בתקדימים שהיו - היו החלטות שונות. יש
לציין לשבח את עבודת ההכנה של חבר-הכנסת
אבנרי. התקדימים שהיו אינם נותנים תמונה ברורה לפיה הכנסת יכולה
לומר: כזה ראה ופדש.

אין זה מחובת ועדת הכנסת לחקור מי מייצג
את הרוב ומי את המיעוט בתנועת העולם-הזה-כוח-חדש, למי יש השפעה
בתנועה ולמי השפעה פחותה. בבחירות לכנסת השמינית הדבר יתברר.
אלה עניינים פנימיים-תנועתיים. מוטב לא להיכנס לחקר הדברים האלה.

מה אומר התקנון? התקנון אומר, שכאשר יש התפלגות, הרוב שומר לעצמו את שם הסיעה. התקנון אומר, להמשך: "כל סיעה תודיע את מענה...". כלומר, כל חלק מאפלב הוא סיעה. התקנון איננו מטיג בשום דבר, רק בענין השם. השם נשאר לפלב שיש לו רוב. היות ולשני הפלגים אין רוב, המסקנה של חבר-הכנסת נטיג בכוננה. אין כיום סיעת העולם-הזה-כוח-חדש בכנסת.

אני מציע להכיר בחבר-הכנסת שלום כהן כסיעת יחיד, עם הזכויות והחובות שיש לסיעת יחיד.

א. אנקוריון:
אני מציינן לשבח את עבודת החכמה שנעשתה על-ידי יושב-ראש הועדה או מטעמו ואני משבח את התזכירים של חבר-הכנסת אבנרי. אני מודה, שהפרשתי מאוזן מן ההגיון שבטעונו. אינני מקבל את כל הנימוקים שלו, אבל, אני מקבל את מסקנותיו.

נכון שסעיף 17 איננו מדבר על פרישה, אלא על התפלגות, אבל, סעיף 17 מטפל רק בנקודה אחת - השם, ולא במכלול הדברים. ענין הפרישה ידוע מן הפרקטיקה, מהתקדימים. בעיני קובעת הועדה, שחבר-הכנסת שלום כהן הודיע שהוא פורש מן הסיעה.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: הוא כתב: "אני מתכבד להודיעך על פרישתו מסיעת העולם-הזה-כוח-חדש...".

א. אנקוריון:
שמעתי את זה או והתדשמתי מן הביטוי הזה. אני מבין שלפעמים אדם טועה, וטעות לעולם חוזרת, אבל, יש מקרים שזה לא ענין של טעות. במקרה אחר חבר-הכנסת שלום כהן מה שקרה במציאות, שהוא פרש מן הסיעה. נכון שזו לא סיעה של 40 או של עשרים, אבל, הוא פרש. הוא הודיע שהוא פרש מן הסיעה.

אני מוכרח לומר שהתקדימים של חברי הכנסת כסה וכהן-צידון הם הקרובים ביותר למקרה זה, אם כל שם זרבי על יחיד שפרש מסיעת גדולה. המלה שהשתמש בה חבר-הכנסת שלום כהן - פרישה - לא היתה מקרית. הוא באמת פרש. אני מציע לקבל את החלטה שנתקבלה במקרה של חבר-הכנסת כהן-צידון.

לטענה שחבר-הכנסת שלום כהן לקח את דבריו בחזרה - יש דברים שהם מן המפורסמות. כל אחד, פחות או יותר, קרא עתונים. הדברים לא הוכחו ולא הוזמו. הרוב הכריע של מוסדות התנועה נתן את אמונו בחבר-הכנסת אבנרי וחבר-הכנסת שלום כהן באמת נמצא במצב של פרישה מהתנועה.

בכנסת הקודמת היתה סיעת העולם הזה - כוח חדש. היא היתה בת חבר אחד. אינני סבור, שבמצב שנוצר, חבר-הכנסת אבנרי צריך להפסיד מזכויות שהיו לו אם היה נכנס לכנסת כסיעת יחיד. לפיכך, אין לשלול מחבר-הכנסת אבנרי את זכות הסיעה.

איננו צריכים להחליט עכשיו על יתר ההשלכ שתהיינה למצב זה. אשר לבחירות הבאות - זה ענין רציני. הייה לצרה בשעתה.

הצעתי היא להשאיר את השם "העולם הזה - כ חדש" לסיעה המורכבת מחבר אחד ולגבי חבר-הכנסת שלום כהן לקבל החלטה דומה להחלטה שנתקבלה לגבי חבר-הכנסת כהן-צידון.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: המשך הדיון יתקיים בישיבה הבאה.